

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ

ΟΥΤΕ τα λουλούδια ούτε οι «μεταρρυθμίσεις» του Κώστα Λαλιούτα ούτε οι, κατά ΠΑΣΟΚ, υπαναχωρήσεις της αριστεράς επηρέασαν το αποτέλεσμα των εκλογών της 8ης Απριλίου 1990. Νηφάλιος και φλεγματικός όπως πάντα ο Κώστας Σημίτης, εντοπίζει βαθύτερα τα αίτια της πρόσφατης ήττας του κόμματός του:

★ Στην πολιτική **πρακτική** του ΠΑΣΟΚ μέχρι τις εκλογές του Ιουνίου 1989, και
★ Στην ταξική αναδιάρθρωση που προκάλεσε αυτή ακριβώς η πολιτική του ΠΑΣΟΚ, η οποία τα τελευταία οκτώ χρόνια «πέτυχε» την ένταξη σημαντικών στρωμάτων του πληθυσμού στον αστικό τρόπο ζωής» κι άρα στη στρόφι τους προς το συντηρητισμό για την

εξασφάλισή τους.

Και, με την επίσης χαρακτηριστική ευπρεπή δηκτικότητα του ο Κώστας Σημίτης, μέλος σήμερα του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ, αισιοδοχεί μεν για την πορεία του κόμματός του στην κρίσιμη τελευταία δεκαετία του 20ου αιώνα, αλλά υπό σοβαρές προϋποθέσεις, οι οποίες αν δεν υιοθετηθούν ίσως οδηγήσουν σε νέα επικυριαρχία της συντηρητικής παράταξης. Οι προϋποθέσεις αυτές αφορούν την άρνηση της ποσοσυσλεκτικής τακτικής του ΠΑΣΟΚ, που ισοπεδώνει τους προβληματισμούς, στην κόπηση άρνηση των λαϊκίστικων επιλογών που «διαχωρίζουν» την κοινωνία σε εχθρούς και φίλους και ξεπερνούν τα

προβλήματα μέσα από τις αντιπαράθεσεις» και τέλος, στον αποσυγκεντρωτισμό των λειτουργιών του ΠΑΣΟΚ με την ενεργητικότερη συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων των πλέον στα κελύσματα της σύγχρονης κοινωνίας εκείνοι οι πολιτικοί σχηματισμοί που το επικεφαλής πρόσωπο παίζει καθοριστικό ρόλο». Επίς ευρύτατα διαδεδομένες φήμες που φέρουν τον Κ. Σημίτη να επιδιώκει την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ και σ' αυτή την επιδίωξη του να τον ενισχύει η ΕΟΚ, ο ίδιος απαντά φλεγματικά ότι η φιλοδοξία του είναι να επιτευχθεί η συλλογικότητα στη λήψη των αποφάσεων του κόμματός του και τίποτα άλλο, και αντιπαρέχεται με το χαρακτηριστικό του υπομείδιμα

Χωρίς μέλλον τα αρχηγικά κόμματα

— Συζητώ, τώρα, με τον Κώστα Σημίτη ως μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ, το σκάδι υπουργό Εθνικής Οικονομίας, το φερόμενο ως «άνθρωπο της ΕΟΚ», το μελλοντικό ηγέτη του ΠΑΣΟΚ, με πειν;

— Κύριε Μαύρο. Υπάρχει μόνο η εξαγγελία του προέδρου ότι θα σχηματιστεί σκάδις κυβέρνησης αλλά δεν έχει αποφασισθεί ακόμα ποια στελέχη του ΠΑΣΟΚ θα εκπροσωπήσουν τους διάφορους τομείς και με ποιες ιδιότητες. Η σχετική απόφαση πιστεύω ότι θα ληφθεί την άλλη βδομάδα. Με τους άλλους χαρακτηρισμούς σας δεν συμφωνώ.

— Ως «άνθρωπο της ΕΟΚ», ούτε κι αυτό το δεχόσαστε, υποθέτω. Αλήθεια, από πού προέρχονται αυτές οι φήμες;

— Η κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ εντόχασε σε πολλές διεκδικήσεις της από την ΕΟΚ προς όφελος των αγροτών και της χώρας γενικότερα...

— Να, αλλά εδώ έχω γνωστό μου συνιδεόλογο σας υπουργό Γεωργίας άλλης χώρας-μέλους, ο οποίος μου έλεγε ότι όταν είχατε συμβούλιο υπουργών της Κοινότητας οι υπόλοιποι υπουργοί έλεγαν μεταξύ τους: «Δεν πάμε το βρόδυ να βγούμε να φάμε κάπου, αφού αύριο ο Σημίτης θα τα 'χει όλα έτοιμα»...

— Όλοι οι συνιδεόλογοί μου έρχονταν προετοιμασμένοι στα συμβούλια υπουργών σε αντίθεση με κάποιους Ελληνες...

«Να συμμορφωθούμε προς τους κανόνες»

— Ποιοι ήταν αυτοί;

— ...σ' ό,τι αφορά τώρα αυτό το «άνθρωπος της ΕΟΚ» θέλω να πω το εξής: Πολλοί πιστεύουν ότι όταν κάποιος υποστηρίζει την αναγκαιότητα να συμμετάσχουμε ενεργά στις ευρωπαϊκές εξελίξεις είναι «άνθρωπος της ΕΟΚ». Όμως η ένταξη της χώρας μας στο διεθνές περιβάλλον και στην Ευρώπη είναι νομοτελειακή. Πρέπει ν' αναγνωρίσουμε τις νομοτελίες και να συμμορφωθούμε προς τους κανόνες που επιβάλλουν για ν' αποκτήσουμε πρωτοβουλία. Το μέλλον μας πρέπει να είναι μια εκσυγχρονισμένη Ελλάδα σε μια Ευρώπη που εξελίσσεται ραγδαία και όχι μια χώρα περιθωριοποιημένη που εμμένει σε μη ρεαλιστικά ιδεολογήματα.

— Ως μέλος λοιπόν του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ σας ερωτώ πρώτα πρώτα πού αποδίδετε την εκλογική ήττα του ΠΑΣΟΚ; Στα λουλούδια; Σ' αυτό το αόριστο μεταρρύθμιση παντού. Στη στάση του Συνιστοσμού;

— Όχι. Αποδίδω το πρόσφατο εκλογικό αποτέλεσμα σε δύο παράγοντες. Ο πρώτος: το πρόσφατο εκλογικό αποτέλεσμα έχει τα αίτια του κυρίως στην πολιτική πρακτική που ακολούθησε το ΠΑΣΟΚ πριν από τον Ιούνιο του 1989...

— Δηλαδή;

— Την εντόπιση που δημιούργησε, τότε, μιας αναποτελεσματικής διαχείρισης και μιας αδυναμίας να αντιμετωπίσει τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα της χώρας. Αν τότε είχε μια διαφορετική πρακτική, διαφορετικό ύψος και ήθος, δεν θα είχε χάσει ούτε τότε τις εκλογές ούτε φυσικά τις πρόσφατες.

— Ο δεύτερος παράγοντας;

— ...να συμπληρώσω για τον πρώτο, ότι η σημαντική πτώση της απήχησης που τον Ιούνιο δημιούργησε προϋποθέσεις πλειοψηφιών στη Βουλή που εξορτήθηκαν από συγκυριακά στοιχεία και εκλογικές τακτικές. Στις πρόσφατες εκ-

«Η συντηρητική παράταξη θα ακολουθήσει με βεβαιότητα πολιτική που θα βασίζεται στους νόμους της αγοράς και θα ωφελεί τους λίγους, δεν θα έχει κοινωνική ευαισθησία», λέει ο Κώστας Σημίτης.

λογές κατίσχυσε η ανάγκη μιας σταθερής κυβέρνησης και η απάντηση που έδωσε η εκλογική αναμέτρηση ήταν ότι είναι βεβαιο αν το ΠΑΣΟΚ με το Συνιστοσμό θα μπορούσαν να κάνουν αυτή τη σταθερή κυβέρνηση. Ο δεύτερος παράγοντας είναι ότι η πολιτική την οποία ακολούθησε το ΠΑΣΟΚ τα τελευταία οκτώ χρόνια πέτυχε την ένταξη σημαντικών τμημάτων του πληθυσμού στον αστικό τρόπο ζωής, έδωσε τη δυνατότητα σε πολλούς να συμμετάσχουν στη διαδικασία πολιτικών και κοινωνικών αποφάσεων και έτσι δημιουργήθηκαν στρώματα που υιοθέτησαν ή εθίστηκαν στον αστικό τρόπο ζωής και χρησιμοποιούν ή δεν γνωρίζουν πια στον ίδιο βαθμό τις κοινωνικές και πολιτικές αντιπαράθεσεις. Άρα και τα κριτήρια της πολιτικής τους επέλογης διαφοροποιήθηκαν με βάση, πια, τα νέα κοινωνικά και οικονομικά τους συμφέροντα. Είναι, συνοπτικά, αυτό το κοινωνικό στρώμα που δεν εντάσσεται πια στο χώρο της ευρύτερης αριστεράς αλλά στους

αναποφασιστούς που έκαναν, τελικά, και τη διαφορά σ' αυτές τις εκλογές...

— Η οποία διαφορά όμως επηρέασε και την αναπαλαίωση της πολιτικής μας ζωής και μάλιστα με τα ίδια υλικά!

— Δεν μου αρέσει η έκφραση αναπαλαίωση, κύριε Μαύρο, γιατί με τον τρόπο αυτόν υποδηλώνεται ότι στις 8 του Απριλίου βρεθήκαμε, ξαφνικά, πάλι στο Νοέμβριο του 1974.

«Θα ωφελεί τους λίγους»

— Να...

— Δεν βρεθήκαμε στον Νοέμβριο του 1974. Η ελληνική κοινωνία δεν είναι η ίδια. Οι κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις, τα πολιτικά κόμματα δεν είναι τα ίδια. Η συντηρητική παράταξη θα ακολουθήσει με βεβαιότητα πολιτική που θα βασίζεται στους νόμους της αγοράς και θα ωφε-

λεί τους λίγους, δεν θα έχει κοινωνική ευαισθησία. Θα επιδείξει όμως και μια προσαρμοστικότητα στις απαιτήσεις ορισμένων κοινωνικών στρωμάτων. Γι' αυτό και οι μετατοπίσεις του εκλογικού σώματος δεν θα είναι εφές πολύ εύκολες.

— Τα λόγια σας μοιάζουν να επιβεβαιώνουν το φόβο που εξόρασε την περασμένη Κυριακή ο συνιδεόλογός μου Α. Μανωλάκος, ότι δηλαδή υπάρχει ενδεχόμενο μιας νέας δεκαετίας της δεξιάς;

— Τούτο θα εξαρτηθεί από το πόσο πιστική θα είναι η αντιπολίτευση που θα ασκήσει το ΠΑΣΟΚ, από τα στελέχη του, από την πολιτική του πρόταση. Αν επικρατήσει η τάση που αγγίζει τις αλλαγές που έχουν επέλθει στην κοινωνία μας, που θεωρεί ως πεμπτονισία της πολιτικής της την αντιδεξιή ρητορεία, τις συνεχείς καταγγελίες και τις οξείες αντιπαράθεσεις, ο βάσιμα ότι το ΠΑΣΟΚ δεν θα μπορέσει να ξανακερδίσει τα στρώματα εκείνα που το εγκατέλειψαν και κατ' επέκταση την κοινωνικοπολιτική πλειοψηφία. Η πολιτική του δεν πρέπει να δώχνει αλλά να προσελκύει ψηφοφόρους.

— Διαπιστώνω ότι κι εσείς μιλάτε με όρους αυτοδυναμίας... Με το Συνιστοσμό, όμως, καμιά κόβεντα, κανένας διάλογος; Υπάρχει ανοικτή πρόταση του Χαρ. Φλωράκη για διάλογο των προεδρικών δυνάμεων ανεξάρτητα από το εκλογικό αποτέλεσμα...

— Όλα τα πολιτικά κόμματα αρέσκονται, κύριε Μαύρο, να προβάλουν την προθυμία τους για διάλογο. Προτείνουν διάφορες γενικές κατευθύνσεις αλλά σπάνια τις συγκεκριμενοποιούν. Προσωπικά θεωρώ ότι αυτή τη στιγμή είναι αναγκαίο για το ΠΑΣΟΚ να προχωρήσει στην ανανέωση της πολιτικής του πρότασης, στην επανεξέταση των προγραμμάτων και των θέσεων του, στον καθορισμό συγκεκριμένων κατευθύνσεων και αυτές οι συγκεκριμένες, επαναλαμβανόμενες, κατευθύνσεις, κρίνω ότι μπορούν να συζητηθούν με το Συνιστοσμό. Αλλά, να μιλάμε αόριστα για ανάπτυξη; Προς τι; Ποιος δεν θέλει ανάπτυξη; Ποιος δεν αναγγέλλεται την κοινωνική δικαιοσύνη; Το ζητούμενο είναι πώς πετυχαίνουμε την ανάπτυξη; Με τα δυσθεώρητα ελλείμματα του δημοσίου, του ισχυρισμού πληρωμών; Η μήπως με πληθωρισμό που θα 'χει τάση προς το 50% λόγω χάρη; Όχι βέβαια.

Κρίση στην αριστερά

— Μα, με την έναρξη διαλόγου θα συγκεκριμενοποιηθούν τα θέματα. Ο Ανδρέας Παπανδρέου, όμως, μόλις προχθές, τον απέκλεισε αυτό το διάλογο. Λησμονήσε Χαλκίδα, λησμονήσε τις προεκλογικές του προτάσεις. Στην Ανατολική Ευρώπη όμως, οι νέες κοινωνίες που μόλις τώρα δημιουργούνται, στηρίζονται σε ευρύτατες και όχι πάντα κοινοβουλευτικές υποχρεωτικές συμφωνίες.

— Δεν μπορώ να παρακολουθήσω το συλλογισμό σας, κύριε Μαύρο. Κατά τη δική μου άποψη η αριστερά στο σύνολό της διέρχεται μια κρίση. Σ' ό,τι αφορά το Συνιστοσμό η πρότασή του για διαμόρφωση της κοινωνίας κατά τα πρότυπα του σοσιαλιστικού σοσιαλισμού αποδείχθηκε αδιέξοδη. Βεβαίως ο Συνιστοσμός εναντιώθηκε σ' αυτές τις πολιτικές αλλά αυτό δεν αρκεί. Θεωλεί να δώσει μια καθαρή απάντηση. Τι συγκεκριμένα επιδιώκει και σ' ό,τι αφορά τα βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα προβλή-

Φλεγματικός, νηφάλιος και πάντα διορατικός αναλύει τα βαθύτερα αίτια της ήττας του ΠΑΣΟΚ

...ες μετά τις πρόσφατες εκλογές.

...και δεν θέτει θέμα ηγεσίας στο ΠΑΣΟΚ, ο Κώστας Σημίτης υποστηρίζει σθεναρά την άποψή του ότι «δεν αποκρίνονται πλέον στα κελύσματα της σύγχρονης κοινωνίας εκείνοι οι πολιτικοί σχηματισμοί που το επικεφαλής πρόσωπο παίζει καθοριστικό ρόλο». Επίς ευρύτατα διαδεδομένες φήμες που φέρουν τον Κ. Σημίτη να επιδιώκει την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ και σ' αυτή την επιδίωξη του να τον ενισχύει η ΕΟΚ, ο ίδιος απαντά φλεγματικά ότι η φιλοδοξία του είναι να επιτευχθεί η συλλογικότητα στη λήψη των αποφάσεων του κόμματός του και τίποτα άλλο, και αντιπαρέχεται με το χαρακτηριστικό του υπομείδιμα

το χαρακτηρισμό «άνθρωπος της ΕΟΚ» που τεχνιέντως του αποδίδουν ορισμένοι για να αμβλύνουν έτσι τις θεαματικές επιτυχίες που είχε ως υπουργός Γεωργίας προς όφελος της Ελλάδας. Σ' ό,τι αφορά τις διαδικασίες για την εκλογή προέδρου της δημοκρατίας και τον τρόπο αντιπολίτευσης του ΠΑΣΟΚ, οι θέσεις του είναι ξεκάθαρες:

★ Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να προτείνει τη δική του προεδρική επιλογή για την προεδρία της δημοκρατίας και να αντιπολιτευθεί κατά τρόπο υπεύθυνο αλλά και σθεναρό, χωρίς λαϊκισμούς και ισοπεδωτικές τακτικές, με γνώμονα το συμφέρον των εργαζομένων σε συνάρτηση όμως με το συμφέρον του τόπου.

Ο τώως υπουργός Εθνικής Οικονομίας θεωρείται και είναι από τα πιο δικαιωμένα στελέχη του ΠΑΣΟΚ. Από το τέλος της δεκαετίας του '70, όταν πρέσβευε τη δομική αντιπολίτευση στο πλαίσιο της ΕΟΚ ενάντια στο επίσημο «ΕΟΚ και NATO το ίδιο συνδικάτο» του κόμματός του, μέχρι την πεισματική του άρνηση να συμμετάσχει σε κυβέρνηση ή κομματικά όργανα όπου θα μετείχε και ο Μ. Κουτσόγιωργας, ο Κ. Σημίτης απέδειξε πολιτική παρρησία και διορατικότητα ασυνήθιστη για τα ελληνικά δεδομένα. Απ' αυτό το πρίσμα οι απόψεις που εκφράζει κατά τρόπο έμμεσο στην συνέντευξή του, που δημοσιεύει σήμερα η «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία», ίσως αποδείχθούν μελλοντικά το ίδιο διορατικές...

★ Ορθές οι διαπιστώσεις Αγγελόπουλου

★ Η πολιτική ανάπτυξη και η κοινωνική ειρήνη απαιτούν ευρύτερη συναίνεση

★ Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να βρει ένα νέο τρόπο λειτουργίας πιο συλλογικό

★ Τι έφταιξε για την ήττα

★ Κάθετη άρνηση των λαϊκίστικων επιλογών

παντήσεις στα θέματα που προανέφερα ότι απαιτείται επαναπροσδιορισμός της πολιτικής! Εκείνο που θα πρέπει να γίνει στο συνέδριο είναι η συζήτηση πρώτα για τη νέα διακήρυξη του ΠΑΣΟΚ, για το όραμα Ελλάδας, την προοπτική και τη φυσιογνωμία του ΠΑΣΟΚ. Δεύτερο μια συζήτηση για το καταστατικό ώστε να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα της λειτουργίας του και τρίτο μια επεξεργασία της πολιτικής τακτικής του.

«Να βρεθούν νέοι τρόποι»

— Και η ανανέωση της πολιτικής του πρότασης;

— Αυτή πρέπει να γίνει παράλληλα με το συνέδριο. Θα πρέπει να αρχίσει αμέσως. Θα πρέπει να βρεθούν νέοι τρόποι κινητοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού, που ανήκουν στον πολιτικό μας χώρο και μένουν περιθωριοποιημένοι. Θα πρέπει να βρεθούν νέες διαδικασίες. Πολλοί που μπορούν να συμβάλουν θετικά στην ανανέωση του ΠΑΣΟΚ είναι μωρία μακριά γιατί δεν εντάσσονται σε συγκεκριμένες και γραφειοκρατικές διαδικασίες.

— Ο ελληνικός λαός έχει, θεωρώ, την άποψη

πως λειτουργία του ΠΑΣΟΚ σημαίνει ότι ο Ανδρέας Παπανδρέου σκεφτείται και οι υπόλοιποι εκτελούν μέσω του Εκτελεστικού Γραφείου...

— Δεν νομίζω ότι η λειτουργία μας ανταποκρίνεται σε αυτή την εικόνα. Είναι αλήθεια ότι το ΠΑΣΟΚ ιδρύθηκε και καθοδηγήθηκε από τον Ανδρέα Παπανδρέου, ο οποίος έχει, γι' αυτούς τους λόγους, κυρίαρχο ρόλο στη διαμόρφωση της πολιτικής του. Αλλά συμμετοχή στις αποφάσεις έχουν και το Ε.Γ. και η Κεντρική Επιτροπή.

— Ερμηνεία αρχηγικού κόμματος διατυπωμένη με την παρηγορία Σημίτη!

— Καθόλου. Αυτά που είπα είναι μια αναμφισβήτητη πραγματικότητα.

— Μα υπάρχει ελληνικό κόμμα μη αρχηγικού χαρακτήρα; Ακόμα και ο Συνιστοσμός αλώθηκε από την προσωπικότητα του Χαρίλαου Φλωράκη!

— Η ελληνική κοινωνία είχε πολιτικούς σχηματισμούς όπου το επικεφαλής πρόσωπο διαδραμάτιζε καθοριστικό ρόλο. Οι σχηματισμοί αυτοί δεν ανταποκρίνονται πια στη σύγχρονη εποχή...

— !!!

— ...και γι' αυτό το ΠΑΣΟΚ πρέπει στην πορεία ανανέωσης της φυσιογνωμίας του να βρει ένα νέο τρόπο λειτουργίας πιο συλλογικό.

— Τι εννοείτε;

— Όταν λέω συλλογικό τούτο δεν αφορά μόνο το πρόσωπο του προέδρου αλλά όλα τα επίπεδα της λειτουργίας του. Το ΠΑΣΟΚ χαρακτηρίζεται από ένα συγκεντρωτισμό στη λήψη των αποφάσεων. Το καθορίζουν τα παλιά πρότυπα της παραδοσιακής αριστοκρατίας, ο λεγόμενος δημοκρατικός συγκεντρωτισμός.

— Άρα;

— Άρα απαιτείται αποκεντρωτισμός με την κινητοποίηση των στελεχών της περιφέρειας και ανάδειξη νέων στελεχών. Στο συνέδριο μάλιστα θα πρέπει να εξεταστεί το όλο θέμα της λειτουργίας μας, ώστε να αναβαθμιστεί δραστικά η αποτελεσματικότητά του. Αλλιώς φοβόμαι ότι και στις επόμενες εκλογικές αναμετρήσεις το ΠΑΣΟΚ δεν θα έχει τη δύναμη που θα έπρεπε να έχει.

— Συμπεριλαμβανομένης βεβαίως και της λειτουργίας του προέδρου, υποθέτω.

— Το θέμα αυτό θα συζητηθεί στα όργανα του κινήματος με τη συμμετοχή του προέδρου.

— Οι προσωπικές σας φιλοδοξίες; Μεγάλο τμήμα της κοινής γνώμης πιστεύει ότι είτε εσείς είτε ο Γ. Γεννηματίδης θα είστε αυτοί που θα διαδεχθούν τον Ανδρέα Παπανδρέου, όταν επέλθει το πλήρωμα του χρόνου...

— Δεν έχω πρόχειρα στατιστικά στοιχεία των χώρων της Λατινικής Αμερικής και δεν είμαι σε θέση να ανταπαντήσω. Διαβλέπω, όμως, ότι ο χαρακτηρισμός εντάσσεται σε μια λογική προετοιμασίας του εδάφους για την επιβολή μιας συντηρητικού τύπου αυταρχικής οικονομικής πολιτικής σε βάρος των εργαζομένων.

«Δύσκολη κατάσταση στην οικονομία»

— Πάσχει, πάντως, πάθηση σοβαρή η οικονομία.

— Η οικονομία βρίσκεται σε μια πολύ δύσκολη κατάσταση. Απαιτείται άμεση και δραστήρια παρέμβαση προς δύο κατευθύνσεις. Πρώτη κατεύθυνση ο περιορισμός των οικονομικών ανισορροπιών. Δεύτερη η εντατικοποίηση της αναπτυξιακής προσπάθειας. Στην πρώτη κατεύθυνση το κύριο πρόβλημα είναι το δημοσιονομικό έλλειμμα. Είναι σωστό να περιοριστούν οι δαπάνες του δημοσίου και να αυξηθούν τα έσοδα με περιορισμό της παραοικονομίας και πάταξη της φοροδιαφυγής. Αυτή τη στιγμή είναι πρόωρο να κρίνει κανείς την πολιτική της Νέας Δημοκρατίας, γιατί δεν έχει συγκεκριμενοποιηθεί, αλλά η λύδια λίθος θα είναι η στάση της απέναντι στη φοροδιαφυγή.

ΚΩΣΤΑΣ ΣΗΜΙΤΗΣ

Συνέχεια από σελ. 13

Η αύξηση των τιμολογίων δεν θα λύσει το πρόβλημα όσο αναγκαία και αν είναι.

— **Δανεισμός, χρηματοδοτήσεις;**

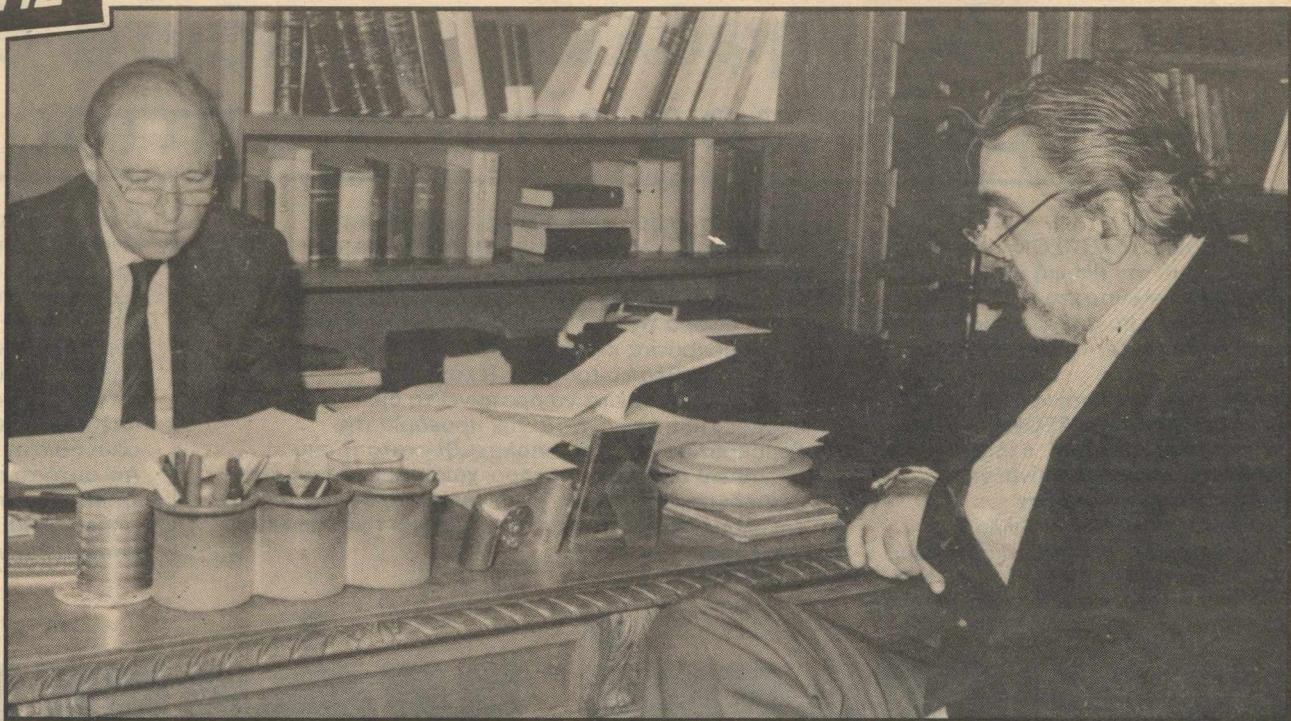
— Η Νέα Δημοκρατία πιστεύει ότι η παρουσία της και μόνο θα εξασφαλίσει χρηματοδοτήσεις. Γελιέται.

— **Με όρους;**

— Οι ξένες τράπεζες και οι διεθνείς οργανισμοί έχουν εμπειρία από πολλές ελληνικές κυβερνήσεις και έχουν διαπιστώσει ότι υποσχόνται πολλά και ελάχιστα μπορούν να τηρήσουν, επειδή παρά τις καλές προθέσεις τους οι πολιτικές αναγκαιότητες επιβάλλουν ανατροπή των υποσχέσεων. Αρα, αν γίνει ο δανεισμός, θα γίνει μόνο με συγκεκριμένους όρους που η κυβέρνηση θα υποσχεθεί ότι θα εφαρμόσει. Και ο καθένας αντιλαμβάνεται πόσες δυσκολίες θα υπάρξουν για την εφαρμογή τους.

— **Ιδιαίτερα με αυτή την εξαρση των συντεχνιακών φαινομένων εννοείτε;**

— Όχι μόνο. Ποτέ τα τελευταία 40 χρόνια δεν εφαρμόστηκε ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα που θα έπειθε τους εργαζόμενους ότι οι ίδιοι θα ωφεληθούν ουσιαστικά από μια πολιτική που να έχει μεν ορισμένο κόστος γι' αυτούς αλ-

«Δεν χρειαζόμαστε πολυσυλλεκτικές τακτικές που ισοπεδώνουν προβληματισμούς, ούτε λαϊκισμούς που διαχωρίζουν την κοινωνία σε εχθρούς και φίλους...»
Λέει ο Κώστας Σημίτης στο Γ. Μαύρο.

«Όχι τώρα στην αντιδεξιό ρητορεία»

λά που τελικά θα βελτιώσει σημαντικά τις συνθήκες διαβίωσής τους. Η ελληνική οικονομική πολιτική χαρακτηρίστηκε όλα αυτά τα χρόνια από σκαμπανεβάσματα και συγκυριακές αποφάσεις που καθόριζαν αλληλοσυγκρουόμενα συμπεριφέροντα, γιατί υπήρχε παντελής έλλειψη συνολικής αντίληψης και πρότασης.

«Κυριαρχεί το συντεχνιακό φαινόμενο»

— Το ζήτημα των συντεχνιακών ροπών το θεωρείτε ησσονος σημασίας.

— Στην Ελλάδα κυριαρχεί είναι αλήθεια το συντεχνιακό φαινόμενο. Αλλά αν μια κυβέρνηση προτείνει ένα πειστικό πρόγραμμα, μπορεί να αντιμετωπίσει και τις όποιες συντεχνίες, εκθέτοντας την ιδιότητα που κατισχύει στις διεκδικήσεις τους, οι οποίες τελικά αντιστρατεύονται το γενικότερο συμφέρον των εργαζομένων. Εδώ πρέπει να προσθέσω ότι ήδη διαμορφώνεται μια τάση να αποδώσει το όποιο περιοριστικό πρόγραμμα στους καλούς ή κακούς ξένους. Η ανασυγκρότηση της ελληνικής οικονομίας είναι αναγκαία, όχι επειδή η χώρα έχει ανάγκη από δάνεια αλλά επειδή χάνει καθημερινά σε ανταγωνιστικότητα, χάνει σημεία στο διεθνή καταμερισμό εργασίας, υποβαθμίζεται.

— **Αλήθεια, ο καθηγητής Αγγελόπουλος ζήτησε τη γνώνη σας ως πρώην υπουργού Εθνικής Οικονομίας;**

— Όχι, δεν είχα επαφή.

— **Πώς κρίνετε το πόρισμά του;**

— Θεωρώ ότι περιγράφει σε γενικές γραμμές ορθά την κατάσταση και δίνει επίσης σε γενικές γραμμές τις κατευθύνσεις που θα πρέπει να ακολουθηθεί μια συγκεκριμένη οικονομική πολιτική. Αλλά, η δεξιά, όπως προκύπτει από το παρελθόν της, χαρακτηρίζεται από ασυνέπεια, ευκαιριακά μέτρα και παλινδρομήσεις. Αλλά οι εξαγγελίες κι άλλο ο τρόπος εφαρμογής του προγράμματός της. Πολύ περισσότερο όταν στις σημερινές συνθήκες είναι απαραίτητη η προσπάθεια για κοινωνική συναίνεση και συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων.

— **Και η υπεύθυνη αντιπολίτευση που υποσχέθηκε ο Ανδρέας Παπανδρέου προς ποια κατεύθυνση θα ελέγχει;**

— Καταρχήν: βεβαίως και πρέπει να υπάρχει μια υπεύθυνη αντιπολίτευση, που σημαίνει μια αντιπολίτευση με πρόταση και όχι μόνο άρνηση. Σ' ό,τι αφορά το ΠΑΣΟΚ θα πρέπει να δώσουμε ιδιαίτερο βάρος στις προτάσεις μας για την αναπτυξιακή πλευρά της οικονομικής μας πολιτικής, για τον περιορισμό των ελλειμμάτων του δηmosίου, με εξειδικευμένη επίσης πρόταση για την εξεύρεση πόρων ώστε να μη μειωθούν οι κοινωνικές δαπάνες.

— **Και την πολύ πιθανή κοινωνική αναταραχή που αναμένεται να εκδηλωθεί με απεργίες πώς θα πρέπει να την αντιμετωπίσετε κατά την κρί-**

★ **Όχι στις ιδιωτικοποιήσεις. Αυτό που χρειάζεται είναι η καλύτερη οργάνωσή τους**
★ **Με πειστικό πρόγραμμα αντιμετωπίζονται οι όποιες συντεχνίες**

ση σας; Ιδιαίτερα από τους εργάτες.

— Όλοι, και οι εργαζόμενοι, πρέπει να καταλάβουν ότι το οικονομικό μας πρόβλημα πρέπει να αντιμετωπισθεί. Δεν χωρούν αναβολές. Όλοι πρέπει να επιβαρυνθούν το κόστος. Και είναι ορθό αυτό το κόστος να επιμεριστεί δίκαια. Το ΠΑΣΟΚ πρέπει να προστατεύσει το εισόδημα των εργαζομένων αλλά δεν πρέπει να είναι απολογητής κάθε διεκδίκησης, κάθε συντεχνιακής υπερβολής. Οι θέσεις τους θα πρέπει να διαμορφώνονται κατά περίπτωση και με κριτήριο φυσικά την κατοχύρωση του εισοδήματος των εργαζομένων.

— **Και η περίφημη παραοικονομία που ορισμένοι υποστηρίζουν ότι στηρίζει την ελληνική οικονομία;**

— Η θεωρία αυτή είναι εντελώς εσφαλμένη. Αυτή τη στιγμή το πρόβλημα του ελλείμματος οφείλεται και στην μη είσπραξη φόρων και ιδιαίτερα απ' αυτούς που πραγματοποιούν μεγάλα εισοδήματα, οφείλεται δηλαδή στην παραοικονομία. Η παραοικονομία εμποδίζει την ανασυγκρότηση της οικονομίας.

— **Και πώς θα εισπραχθούν αυτοί οι φόροι;**

— Με τη βελτίωση της τεχνικής παρακολούθησης της λειτουργίας των επιχειρήσεων και γενικότερα με συστήματα ελέγχου, μηχανογραφημένα, αντικειμενικά πιο σύγχρονα.

— **Για τις προαλειφόμενες ιδιωτικοποιήσεις ποια είναι η γνώμη σας;**

— Σ' ό,τι αφορά τις δημόσιες επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας και τους δημόσιους οργανισμούς θα 'ταν μεγάλο λάθος. Αυτό που χρειάζεται εί-

ναι η καλύτερη οργάνωσή τους για την αύξηση της αποδοτικότητάς τους.

— **Συνοπτικά, τι χρειάζεται η ελληνική οικονομία για να αναρρώσει;**

— Η αντιμετώπιση των γνωστών σε όλους μακροοικονομικών ανισορροπιών απαιτεί ένα πρόγραμμα μέτρων που αφορούν, όπως προανέφερα, τόσο την αναπτυξιακή προσπάθεια όσο και την αποκατάσταση οικονομικής σταθερότητας. Για να υπάρξει ένα τέτοιο πρόγραμμα πρέπει να ξεπεραστεί η αντίληψη που χαρακτηρίζει τη δεξιά οικονομική πολιτική μέχρι το 1981, η αντίληψη μιας συγκυριακής και βραχυπρόθεσμης πολιτικής που προσδιορίζει τα μέτρα, με βάση τις αντιδράσεις της αγοράς, τις πολιτικές πιέσεις, τις εκλογικές συγκυρίες, το πολιτικό κόστος, χωρίς προοπτική για το μέλλον. Πρέπει να σχεδιάσουμε για ένα διάστημα τριών τεσσάρων ετών και να εφαρμόσουμε αυτό το σχεδιασμό με συνέπεια και συνέχεια. Τότε μόνο θα δημιουργήσουμε εννοϊκό ψυχολογικό κλίμα, τότε μόνο θα δημιουργήσουμε κλίμα βεβαιότητας στην αγορά και τότε μόνο θα ενθαρρυνθούν οι επενδυτές.

— **Υπονοείτε επομένως και την ταυτόχρονη άμβλυνση των πολιτικών και κοινωνικών αντιπαράθεσεων κατά το ίδιο διάστημα;**

— Μια υπεύθυνη κυβέρνηση δεν πρέπει να αδιαφορεί για τις κοινωνικές αντιδράσεις. Έχει υποχρέωση να διασφαλίσει το συνεχή θα 'λεγα διάλογο και να προσπαθεί να συνεργασθεί με τις κοινωνικές ομάδες, ιδιαίτερα με τους εργαζόμενους. Αυτή είναι και η διαφορά μεταξύ δεξιάς και αριστερής πολιτικής. Η πρώτη αγνοεί τις επιπτώσεις και τα συμφέροντα των εργαζομένων, ιδίως την ανεργία. Η αριστερή πολιτική θα πρέπει να 'χει ως επιδίωξη τη συναίνεση των εργαζομένων, την αυτοσυγκράτησή τους, διαγράφοντας και δεσμευόμενη για συγκεκριμένα αποτελέσματα σε ορισμένο χρονικό διάστημα. Η αριστερή πολιτική πρέπει να έχει ως πρωταρχικό στόχο τον περιορισμό των πληθωριστικών ρυθμών και της ανεργίας, γιατί τα δύο αυτά φαινόμενα δημιουργούν τις μεγαλύτερες κοινωνικές ανισότητες.

— **Κλείνοντας τη συζήτηση αυτή θα πρότεινα να φιλοσοφούσαμε για το μέλλον της Ελλάδας αν δεν έχετε αντίρρηση.**

— Δεν έχω αντίρρηση, όχι.

«Εξελίσσονται νέες μορφές συνεργασίας»

— **Θέτω λοιπόν το ζήτημα της θέσης της χώρας μας στο διεθνή καταμερισμό εργασίας. Εχουμε πιθανότητες προβίβασης;**

— Σήμερα στην Ευρώπη εξελίσσονται ταχύτατα νέες μορφές συνεργασίας. Απαιτείται άμεση συμμετοχή στις νέες αυτές μορφές οικονομικής συνεργασίας. Η οικονομική και νομισματική ενοποίηση των χωρών της Κοινότητας θα είναι γεγονός σε λίγο καιρό. Διαφαίνεται επίσης κα-

θαρά στον ορίζοντα η πολιτική ενοποίηση της Ευρώπης. Στη διαδικασία αυτή οι χώρες που παρουσιάζουν οικονομικά προβλήματα και α-σταθείς οικονομίες θα μείνουν στο περιθώριο.

— **Και τι εμποδίζει τους εγκεφάλους των Βρυξελλών, των χρηματιστηρίων του Λονδίνου και της Φρανκφούρτης αλλά και τη λέσχη Μπλντενμπεργκ να αξιολογήσουν την Ελλάδα ως τη Σικελία ή την Ευρυτανία της ενοποιημένης Ευρώπης;**

— Αυτή η άποψη οδηγεί σε μια παθητική στάση. Η λέσχη Μπλντενμπεργκ δεν αποφασίζει αλλά συμβουλεύει, εκφράζει επιθυμίες...

— **Οι οποίες όμως τηρούνται ευλαβικά από τα μέλη της, που είναι όλοι οι πανίσχυροι οικονομικά Δυτικοευρωπαίοι. Και όταν αυτοί συμφωνούν μεταξύ τους, οι υπόλοιποι υποχρεωτικά ακολουθούν.**

— Δεν συμφωνώ ότι οι άλλοι αποφασίζουν για μας και ότι εμείς δεν έχουμε παρά να ακολουθούμε. Μπορούμε να πάρουμε την τύχη μας στα χέρια μας. Αυτό έχει κόστος. Πρέπει να το καταλάβουμε. Χωρίς περιορισμό της καταναλώσεως δεν υπάρχουν αποταμίευση, επενδύσεις, κράτος πρόνοιας. Η βελτίωση της θέσης μας στο διεθνή καταμερισμό εργασίας δεν χαρίζεται αλλά κατακτιέται. Έχουμε εκτός από τις υπηρεσίες του τουρισμού και της ναυτιλίας να επιδείξουμε πλεονεκτικές βιομηχανικές παραγωγές, όπως στους τομείς των τροφίμων, της κλωστοϋφαντουργίας και των τσιμέντων, που προέρχονται από τεχνολογικές γνώσεις και καθιστούν αυτούς τους τομείς ανταγωνιστικούς των ευρωπαϊκών.

— **Αρα είναι εφικτός ο προβίβασμός μας;**

— Βεβαίως, αφού εξαρτάται αποκλειστικά από μας.

— **Αντι επιλόγου: Από τις απόψεις σας που μου εκθέσατε στη σημερινή συζήτησή μας συνάγω το πολιτικό συμπέρασμα ότι η οικονομική ανάπτυξη και η κοινωνική ειρήνη απαιτούν και πολιτική συναίνεση. Αυτή δεν είναι η αφετηρία των απόψεών σας ή κάνω λάθος;**

— Όχι, δεν κάνετε λάθος. Σ' ό,τι αφορά τη σκοπιά του ΠΑΣΟΚ από την οποία μιλάω, ναι η επιδίωξή μας είναι και η πολιτική και κοινωνική συναίνεση.

— **Και άρα την πολιτική των συνεργασμών.**

— Βεβαίως. Πρέπει να γίνουν προσπάθειες για κοινές γραμμές και κοινές κατευθύνσεις.

— **Όχι μόνο στα εθνικά θέματα;**

— Ακριβώς, αν και δεν τρέφω αυταπάτες ότι μπορεί να επιτευχθεί ταυτότητα απόψεων. Αλλά η επιδίωξη πρέπει να είναι η ευρύτερη δυνατή αποδοχή, ιδίως σε πολιτικές που θα είναι αποφασιστικές για το μέλλον της χώρας.

— **Τότε να σας ευχαριστήσω και να κρατήσω την υπόσχεσή σας για μια εξειδικευμένη συζήτηση στο θέμα αυτό, όταν θα 'χει διαμορφωθεί ο πολιτικός χάρτης που προέκυψε από τις εκλογές της 8ης Απριλίου 1990.**